

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii pentru completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

Proiectul Legii pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, este elaborat de Ministerul Justiției în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 6 din 16 aprilie 2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal și Codul de procedură penală (*confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită*).

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Necesitatea elaborării proiectului de lege pentru completarea și modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 a servit constatarea Curții Constituționale, în punctele 111 și 112 a Hotărârii menționate supra, unor neclarități în cadrul componentei de infracțiune prevăzute de articolul 330² (*îmbogățirea ilicită*) care poate crea anumite deficiențe în aplicarea acestuia.

Curtea menționează că, potrivit normei penale, constituie infracțiune ”îmbogățirea ilicită”, deținerea de către o persoană cu funcție de răspundere sau de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terți, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește *substanțial* mijloacele dobândite și s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit.

Curtea observă că în articolul 330² din Codul penal legiuitorul a utilizat noțiunea de ”**valoare care depășește substanțial mijloacele dobândite**”. În același timp, Curtea constată că legiuitorul în legea penală a reglementat noțiunea de **proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale** (art.126 CP), indicând mărimea acestora. Astfel, estimarea bunurilor ca fiind de o valoare care „**depășește substanțial**” mijloacele dobândite de către subiectul infracțiunii, în lipsa unei cuantificări a proporției, rămâne a fi vagă.

În acest sens, Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției operează cu expresia de „mărire *substanțială* a patrimoniului unui agent public” iar practica internațională în identificarea și aplicarea termenului de „*substanțial*” este una foarte diferită de la caz la caz. Spre exemplu, în legislația țărilor ca Malaysia și Jamaica se substituie termenul de „*substanțial*” cu termeni adaptați legislației penale naționale cum ar fi „*excesiv*” și respectiv „*disproporționat*”. Un alt exemplu din practica internațională care reglementează diferit problema în cauză este practica Indiei care prin intermediul jurisprudenței (*Krishnanand v. Madhya Pradesh, 1977*) a stabilit un mecanism clar de calcul al termenului *substanțial*, adică în cazul în care persoana publică deține bunuri valoarea cărora depășește 10% din venitul legal dobândit atunci se consideră a fi întrunită latura

obiectivă din componența de infracțiune a îmbogățirii ilicite.

Prin urmare, în scopul clarificării terminologiei și aplicării corecte a normei menționate, Ministerul Justiției propune completarea cu art. 126¹ din Codul Penal în care cuvântul „*substanțial*” se cuantifică fiind „*10% dar nu mai puțin de 10 salarii medii pe economie și nu mai mult de 70 salarii medii pe economie ...*”. Salariul mediu lunar pe economie, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 974 din 4 decembrie 2014 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2015 este de 4500 lei.

Prin urmare, la stabilirea unui criteriu de cuantificare a proporției care va fi calculată la momentul aprecierii laturii obiective a infracțiunii îmbogățirii ilicite, nu poate fi invocată proporția fiind drept „*nesubstanțială*”, aceasta fiind în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. Aceeași argumentare se aplică și măsurii de confiscare extinsă.

În urma adoptării prezentului proiect de lege, este util de evidențiat faptul acțiunii în timp a legii penale, precum și aplicarea legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive reglementat la art. 8 și 10¹ din Codul penal al Republicii Moldova. Totodată, în conformitate cu art. 10 din Codul penal, proiectul Legii adoptat *care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. În același context, proiectul Legii adoptat care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.*

Astfel, în cauzele penale privind îmbogățirea ilicită, care au fost transmise spre examinare în instanța de judecată pînă la intrarea în vigoare a prezentului proiect de lege, caracterul substanțial al diferenței dintre veniturile realizate și averea dobîndită va fi determinat de instanța de judecată. Răspunderea penală va surveni în cazul în care instanța de judecată va aprecia ca fiind substanțială diferența dintre veniturile realizate și averea dobîndită de inculpat, adiacent întrunirii celorlalte elemente ale componenței de infracțiune.

Totuși, prin prisma art. 10 din Codul penal, după intrarea în vigoare a proiectului de lege, prevederile acestuia se vor aplica retroactiv în cazul în care valoarea pecuniară, apreciată de instanța de judecată ca fiind o diferență substanțială, va fi inferioară sumei echivalente cu 10 salarii medii pe economie (prevăzută de proiect drept limită inferioară pentru stabilirea caracterului substanțial al diferenței dintre veniturile realizate și averea dobîndită de inculpat și, consecvent, pentru atragerea la răspundere penală).

În cauzele penale care au fost transmise spre examinare în instanța de judecată după intrarea în vigoare a prezentului proiect de lege, instanța de judecată va

califica acțiunile inculpaților ținând cont de noțiunea de depășire substanțială a veniturilor dobândite, cu care se va completa Codul penal al Republicii Moldova.

Relevăm, că depășirea substanțială a veniturilor dobândite se va estima pentru întreaga perioadă de activitate (supusă verificării) a persoanei publice.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

Impactul proiectului

Impactul prezentului proiect de lege este aducerea în concordanță a Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 16 aprilie 2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal și Codul de procedură penală (*confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită*), precum și înlăturarea deficiențelor în cadrul interpretării și aplicării proporțiilor „*substanțiale*” la momentul aprecierii laturii obiective din componența de infracțiune a îmbogățirii ilicite, precum și măsurii de confiscare extinsă.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

În urma adoptării proiectului Legii pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 nu va fi necesar modificarea sau completarea cadrului normativ conex.

Respectarea transparenței decizionale

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU